

Kmetijske in rokodelske Novice.

Na svitlobo dane od c. k. krajske kmetijske družbe.

Tečaj VI.

V sredo 2. svečana 1848.

List 5.

Triglavu.

V ganite: kaj gledam pogosto
Zaljubljeno, milo, zvestó?
Vi pravíte, de polno svitlosti
Me sončice mika takó.

Kraljevi me krožec res mika,
Ki greje, oživlja cel svet,
Prelepa je nébesa dika —
Pa še sim za drugo unet.

Alj gledaš pokojno kraljico
Oj, luno, častito zares?
Se skriva, oblači tančico,
Se vozi po sredi nebes.

Še dalej recíte kaj gledam —
Ne sonca, ne lune samó;
Recéte daníco med zvezdam',
Ki svetí, se vtrinja lepó.

Danica resnično me miče
In na-se uleče oči,
U njo bi rad letel ko tiče —
Pogledat kaj gôr se godí.

Kaj gledam, se vam ne zazdeva,
Zatorej naj sam vam povém:
Triglav je, on gora kraljeva,
Predrago veselje očém!

Na daljne in daljne mi kraje
On kaže častite glavé,
Za petje veselje mi daje
Oživlja gorensko sercé.

Požencan.

Kmetijska šola za mlade in stare.

Še nekaj od lastnosti semenskiga zerna.

(Dalje.)

De seme začne kaliti, mu je potreba primerjene mokróte, gorkote in zraka.

Mokróte, seme omečiti, je tolikanj več potreba, kolikor debelejši je zerno in kolikor terji je lusk ali lupina semena. Drobne in pa góle zerna ne potrebujejo veliko mokrote, ako lusk ni preterd. Bolj ko je lusk lesén, več mokrote potrebuje seme, de začne kaliti. Če hoče vertnar sadne drevesa iz pešká izrediti, mu bojo še le čez 12—15 lét sadú donesle; če pa drevesca cepi, mu bojo že v 6 ali 8 létih dovolj rodile, ali pa še poprej.

Gorkote potrebuje vsako seme, de zamore kaliti. Natanjko povedati pa, koliko de je je potreba, pa ni nihče v stanu. V naših krajih začnejo rastljine cvésti in semena kaliti spomladi pri 6 do 10 stopnicah po Romirjevim gorkomeru, noter do jeseni, ko gorkota zopet do 6 stopnic pade. To pa je tudi gotovo, de pri gorkoti 8 stopnic semena nič kaj veselo ne kalé, nektre pa clo ne, in de vlažno (mokrotno) in pa gorko vreme kaljenje nar bolj poganja.

Brez zraka ne more nobeno seme kaliti, če je ravno dobro namočeno. So s ir je djal práv zdravo seme skozi pol léta pod vodo ležati, brez de bi bilo kalilo. Še le ko zrak namočeno seme prevzame, začne kaliti. Kaj pa je kaljenje? Kaljenje je natorna prigodba, pri kateri se zračni kislic s semenskim ogelcam v ogelnokislino zediní, ktera iz semena zbeži in potem v njem sledéčim spremembam pót odpré. Močic semena se mora v cukar spremeniti, sicer bi se mlada rastličica ne imela s čem preživiti. Ta sprememba močca v cukar pa kmetovavcam tudi očitno kaže, de naj za setev vselej polno in močnato seme vzamejo, kër le v tacih semenih se pri kaljenji toliko cukra napravi, de ima mlada rastlika živeža dovolj, dokler tanjke koreninice še ne morejo iz persti potrebniga živeža sërkatí. Torej naj bo semensko zernje vselej težko.

V teh skrivnih spremembah, ki se ob kaljenji s semenam pod zemljo godé, je tudi vzrok iskati, de snetljivec (Brand) žita kazí, ki so bile v preveč pognojene njive in na nepodelan gnoj vsejane. Tako preobilno gnojenje je poglavítni vzrok snetljivca v pšenici in vsih žitih, ki imajo obilo gnjilca (Stickstoff) v semenih, kteriga pa na novo gnojenih njivah še več in preveč dobé, takó de se semensko zerno spridi in potem tudi žito snetljivec napade.

Kër pa mlade koreninice, ko so veči postale, svojo rejo večidel iz zemlje sërkaajo, vsak lahko spozná, de na zadnje bi vso redivno moč iz zemlje potegnile, ako bi se na eno njivo vedno le eno žito sejalo. Če se pa žito ali kakoršni si bodi sadež umno spremenuje, se to ne bo zgodilo; zakaj eniga žita koreninice poserkajo le svojo sebi pri-